

Trekk søksmålet mot Honduras!

2023-05-22

Optional[© Klassekampen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

Klassekampen

Mandag 22. mai 2023

Meninger 21

NORFUND

Trekk søksmålet mot Honduras!

Det er uakseptabelt at Norfund, som er fullfinansiert over utviklingsbudsjettet, går til sak for å hindre en demokratisk valgt regjering i å bestemme over sin egen energipolitikk.

Den 26. mars sendte en av Norsk Folkhjelp sine partnere i Honduras et varsel om at Scatec ASA, Norfund, og KLP Norfund Investments AS har meldt inn søksmål mot den honduranske staten. Bakgrunnen er en uenighet rundt kraftkjøpsavtaler knyttet til to solkraftparker i Honduras.

Siden militærkuppet mot Zelaya-regjeringen i 2009 har politikken i Honduras vært preget av korrupsjon og organisert kriminalitet. Etter kuppet ble kraftsektoren liberalisert, og en rekke gullkantede konsesjoner førte til en storstilt berikelse av både lokale eliter og utenlandske selskaper. I 2021 fikk landet en ny sosialdemokratisk regjering som innførte en ny energilov for å sikre økt offentlig kontroll over kraftsektoren. Gjennom loven har regjeringen anledning til å forhandle kraftkjøpsavtaler som i sin tid ble innført under kuppet, og som har påført staten løpske renteutgifter og store underskudd.

Den norske investerings-trioen nekter på sin side å godta en forhandling. Selv om forhandlinger fortsatt pågår, og Honduras så sent som i april innfridde over tre fjerdedeler av sin gjeld til de norske investorene, har de nå gått til skrittet å melde inn en sak

Klassekampen 10., 11. og 19. mai

via Verdensbankens voldgiftsdomstol ICSID. Bakgrunnen for at dette gjøres nå er også at Honduras, i likhet med Norge, ønsker å trekke seg fra denne typen tvisteløsninger.

«Norfund går på tvers av målet om utvikling»

Forrige uke tok vi initiativ til et møte med Honduras' energiminister Erick Tejada. Han var tydelig på at en forhandling av gjelden til det skakkjorte nasjonale energibyrået ENEE er en forutsetning for å løfte over 360 000 honduranske familier ut av energifattigdom. Ved å få kon-

troll på mer av verdien som skapes ved kraftproduksjon ønsker også regjeringen å bygge ut offentlig eid fornybar energi – et viktig tiltak i arbeidet for en rettferdig omstilling.

Gjennom å benytte den omstridte voldgiftsmekanismen investor-stat tvisteløsning (ISDS), går Norfund på tvers av målet om utvikling. ISDS er et system av egne private domstoler for investorer, som gir utenlandske selskaper rett til å saksøke stater utenfor nasjonale lovverk. Saksbehandlingen foregår i hemmelighet og tar utgangspunkt ikke bare i erstatning for tap, men også for å beskytte fremtidige profitt som et selskap hadde regnet med. ISDS-systemet brukes som oftest til å saksøke land for demokratisk vedtatt politikk som beskytter miljø, menneskerettigheter og offentlige tjenester.

For Norge sin del har en høy andel offentlig kontroll over felles kraftressurser lenge vært fremhevet som en suksess – og en viktig forutsetning for vår egen utvikling. Nå må de norske aktorene trekke søksmålet sitt mot Honduras. Om ikke Norfund tar ansvar, må utviklingsminister Tvinningreim komme på banen og lage tydeligere retningslinjer for bruk av norske bistandsmidler.

Gry Ballestad
Leder for utvikling og humanitært samarbeid, Norsk Folkhjelp

Vilde Haugsnes
Daglig leder, Latin-Amerikagruppene i Norge

Diego Marin Rios
Styreleder, Attac Norge

Hector Ulloa
Leder, SAIH

Helene Bank
Spesialrådgiver, For Velferdsstaten

ARBEIDSLIV

Gi arbeidsvillig ungdom en sjanse

■ 114.000 unge, eller hver tiende person i Norge mellom 15 og 29 år, er i dag verken i utdanning eller i jobb. Over halvparten har ikke fullført videregående skole. Mange av dem er i stand til å jobbe, men de får ikke sjansen til å prøve seg. Dette er utgangspunktet i en liten pamflett av Astrid Hauge Rambøl, utgitt i 2022 av Manifest forlag med tittelen: «Vinn, vinn, vinn! Når arbeid – ikke skole – er veien til arbeid».

Skolebarn har de siste tretti årene fått 1359 flere timer på grunnskolen, mest i fagene norsk og matemati-

ikk. Barna i 1.-4. klasse har fått den største økningen. Det stadig mer teoritunge skolesystemet har skapt mest problemer for barn og ungdom fra arbeiderklassen. I 2022 var det 2300 flere søkere til yrkesfaglige enn til studiespesialiserende videregående. Mange kom ikke inn. Blant de som kom inn på yrkesfaglige videregående, var frafallet på hele 30 prosent.

Det er vanskelig å få en jobb uten eksamen fra videregående skole. Men i pamfletten møter vi fire menn under 30 år som likevel fikk jobb. Det var ingenting i

veien med deres dyktighet og arbeidsevnen, og de fikk en sjanse til å bevise det.

Vi møter også Jan Davidsen, tidligere leder av Kommuneforbundet i ti år, i Fagforbundet i ti år, og nå leder for Pensjonistforbundet. I 1967 fikk han ikke artium, som det het den gang, og manglet karakterer i flere fag. Han begynte som sommerkvikar i renholdsverket i Bergen kommune. Etter noen år søkte han seg til brannvesenet, utdannet seg til brannmann og ble etter hvert heltids tillitsvalgt. Han foreslår en ordning der

slitne eldre arbeidstakere skal fungere som mentorer for unge arbeidstakere som vil lære gjennom praksis. Da vil en del eldre kunne stå lenger i arbeid, og samtidig vil skolelei og praktisk orientert ungdom komme inn i arbeidslivet, tilby faste ansettelsler og oppgaver de kan mestre. Jan Davidsen tror modellen kan fungere i mange sektorer, blant annet i helsesektoren.

Svein Andersen og Kirsten Engelstad
Styremedlemmer i forumet «Læreforskjeller – læring for alle»
engelstadkirsten@gmail.com

NATURFORVALTNING

Ulv! Ulv!

■ Uten å gå inn i den aktuelle konflikten om ulv mellom Sp og MDG, tenker jeg at vi må forandre forvaltningen av naturen og matproduksjonen radikalt i dette landet. Matproduksjonen, høsting og skogvirke må tilpasses og underlegges naturens betingelser. Bondens status må forhøyes. Samtidig må deres aktiviteter i naturen styres av konsekvensene. La bondens virkeområde også omfatte naturforvaltning.

Dagens forvaltning av naturen og matproduksjonen er hverken hummer eller kanari. Vi tar ingen av delene på alvor.

Den nåværende krav til produksjon for å få endene til å møtes er ikke bærekraftig! Bonden må frigjøres til å kunne utnytte sine naturlige produksjonsmuligheter på gården etter kvalitetsmål, ikke kvantitetsmål. Fast lønn i tillegg til avkastning av produksjonen må være vegen å gå.

Bonden har alltid forvaltet den ville naturen i tillegg til kulturbruket. Som oftest har dette vært i harmoni med hverandre, men ikke alltid. Det finnes konflikter som ofte går i disfavør av naturen. Det tydeligste eksempel er rovdyr.

Det er høyst forståelig at bondene kjenner på presse fra rovdyr som truer deres livsgrunnlag. Hadde bondene hatt en trygg økonomisk ramme ville det vært lettere å godta naturen, rovdyrenes naturlige behov.

Flere tiltak kan tenkes: Ikke husdyr i utmark der rovdyrbestand er stor. Nye «produkter», for eksempel bærekraftig jakt. Profesjonelle gjeterer, avlønnet av fellesskapet. Benytte og utvikle teknologier som skiller husdyr fra rovdyr. Få gang på seterdriften igjen. Skogbruket må forvaltes mye mer skånsomt enn i dag. Flathogst og nyplanting av arter som ikke naturlig hører hjemme må avvikles.

Dette er bare noen eksempler på den omlegging og forandring av holdninger vi må gjennomføre for fortsatt kunne ha en levedyktig natur og bønder/naturforvaltere i en svært viktig jobb for oss alle. Norsk mat er blant verdens beste. Prisen for å beholde kvaliteten og bondens livsgrunnlag er et spytt i havet. Å slå tre fluer i en smekk er det lureste vi kan gjøre.

Jon Haugen
Pensjonist (ikke bonde), Stavanger